

Доценко Я. П.

студент 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міжнародні стандарти професійної діяльності юриста — це загальні деонтологічні вимоги (норми і принципи), які пред'являються до юриста — судді, адвокату та іншим фахівцям у галузі права незалежно від державних кордонів їх професійної діяльності з метою гуманізації суспільних відносин, утвердження законності та правопорядку в кожній країні світу.

Кожна країна має свої традиції і специфіку в області діяльності працівників юридичної праці, зумовлені національним судоустроєм, структурою державної влади і управління, законодавством.

Однак є загальні вихідні положення, які володіють або повинні володіти однаковою силою в державах з гуманістичною, демократичною спрямованістю розвитку. Ці вихідні положення, що стали загальними правилами міжнародної діяльності (а не тільки національними правилами), і є міжнародні стандарти професійної діяльності адвоката. Багато з них були прийняті в Європейському співтоваристві і повинні враховуватися всіма країнами-учасниками при перегляді національних деонтологічних норм з метою їх гармонізації та подальшого розвитку.

Основним міжнародним документом, котрий встановлює для країн мінімальні стандарти під час розвитку національного законодавства і регулює становлення, організацію та функціонування адвокатської професії є прийняті у вересні 1990 року Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй *Основні положення про роль адвокатів* (далі — *Основні положення ООН*). Цей документ був прийнятий задля визнання важливої ролі професійних об'єднань адвокатів і сприяння країнам у забезпеченні такої ролі адвокатів у демократичному суспільстві.

Основні положення ООН закріплюють права і принципи, які зазначені у: Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про громадянські і політичні права, Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права, Зводі принципів про захист всіх людей, які знаходяться в будь-якій формі затримання або ув'язнення, Стандартних мінімальних правилах про поводження із в'язнями і Декларації про основні принципи юстиції для жертв злочину й перевищення влади.

Основні положення ООН встановлюють міжнародні стандарти щодо доступу до послуг адвокатів; спеціальних гарантії у кримінальній юстиції; кваліфікації та підготовки адвокатів; обов'язків та професійної відповідальності; гарантії діяльності адвокатів; професійних об'єднань та дисциплінарної відповідальності. Під час розробки *Рекомендації № Rec(2000)21 про свободу здійснення професії адвоката* (далі — *Рекомендація*) Радою Європи було взято до уваги Основні положення ООН. Прийнятий цей документ був Комітетом Міністрів Ради Європи у 2000 році. Вищезазначений документ відобразив потребу загальноєвропейського консенсусу щодо істотності ролі адвокатів. Рада Європи визначила, що одним з фундаментальних елементів

верховенства права є висококваліфіковані та незалежні адвокати, доступ до послуг яких відкритий всьому суспільству загалом.

Рекомендацією регулюються питання щодо свободи здійснення адвокатської діяльності, правої освіти, фахової підготовки та вступу до професії, ролі та обов'язків адвокатів, доступу до адвокатів, встановлення і функціонування професійних об'єднань адвокатів та дисциплінарними провадженнями.

Хоча ці рекомендації не носять обов'язкового характеру, вони визначають основні принципи, які всі держави-учасниці мають «поважати і враховувати ... в межах національного законодавства та практики» (Основні положення ООН про роль адвокатів, Преамбула).

Деонтологічний кодекс / Кодекс правил здійснення адвокатської діяльності адвокатів Європейського співтовариства, прийнятий делегацією дванадцяти країн-учасниць, був визнаний моделлю для інтерпретації та застосування національних деонтологічних норм. Застосування норм «*Деонтологічного кодексу*» в міжнародній діяльності зобов'язує адвокатів підкорятися нормам своєї колегії тільки в тому випадку, якщо норми останньої не суперечать нормам даного *Кодексу*.

Крім вищезазначених джерел стандартів, які повинні враховуватись при розробці документів щодо діяльності адвокатів і об'єднань, ще одним джерелом також є *Загальний кодекс правил для адвокатів*, розроблений Радою адвокатур та правничих товариств Європи. Рада адвокатур та правничих товариств Європи (далі аббревіатура англійською мовою ССВЕ) представляє Європейські адвокатські об'єднання і Правничі товариства в Європейському Союзі, Європейському Економічному Просторі та інших міжнародних організаціях. ССВЕ складається з 31 делегації, з яких 27 є представниками країн-членів Європейського союзу, 3 є представниками країн Європейського Економічного Простору (Норвегія, Ліхтенштейн, Ісландія), окремо представлена Швейцарія.

Багато країн Центральної Європи також мають статус спостерігачів в рамках діяльності ССВЕ. Одним із її головних завдань є координація і розвиток правової професії в Європі.

Ця мета була досягнута шляхом прийняття Кодексу правил для адвокатів. Дотримання Кодексу є обов'язковою умовою для всіх адвокатів країн-учасниць ССВЕ, включаючи як тих, хто є громадянами країн Європейського союзу, так і тих, адвокатів з інших європейських країн, які мають статус спостерігача у ССВЕ.

У ССВЕ Україна має статус країни-спостерігача, та представлена Спілкою адвокатів України (http://www.ccbe.eu/index.php?id=93&id_delegation=226&L=0).

Оскільки Україна є членом Ради Європи, український уряд має брати до уваги дані стандарти під час розробки проектів законів, що регулюють адвокатську діяльність (<http://www.coe.int/en/web/portal/ukraine>)